

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU
(OMBUDSMANLIK)

SAYI : 53878609-101.07.04-E.1132

BAŞVURU NO : 2016/3186

KARAR TARİHİ : 10/02/2017

TAVSİYE KARARI

BAŞVURAN

:

: -

BAŞVURAN VEKİLİ / TEMSİLCİSİ

BAŞVURUYA KONU İDARE

: Maliye Bakanlığı (Re'sen)
Milli Eğitim Bakanlığı (Re'sen)
Gençlik ve Spor Bakanlığı Kredi ve
Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü
(KYK)

BAŞVURUNUN KONUSU

: Başvuranın, Yüksek Öğrenim Kredi ve
Yurtlar Kurumu bursunun kesin
hükümle mahkumiyeti sebebiyle
kesilerek öğrenim kredisi hükümlerine
göre geri ödemesine karar verilmesi
sebebiyle, bursu aldığı halihazırda
hükümlü olduğunu belirterek geri
ödemenin iptal edilmesi talebi
hakkındadır.

BAŞVURU TARİHİ

: 3.8.2016

I- USUL

A. Başvuru Süreci

1. Başvuru, Kurumumuza elektronik başvuru yoluyla gönderilen ve 03/08/2016 tarihli ve 8898 sayılı ile kayıt altına alınan, “Şikayet Başvuru Belgesi” vasıtasıyla yapılmıştır. Şikayet başvurusunun karara bağlanması için 28/3/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 41 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (a) bendi ve İmza Yetkileri Yönergesinin 7 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca, şikayetin incelenmesine ve araştırmasına geçilmiş; 2016/3186 başvuru sayılı “Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Karar Önerisiyle” Kamu Başdenetçisi’ne sunulmuştur.

B. Ön İnceleme Süreci

2. Yapılan ön inceleme neticesinde, başvuru konusunun Kurumumuzun görev alanına girdiği, başvuranın meşru, kişisel ve güncel bir menfaatinin olduğu, idari başvuru yollarının tüketildiği, başvurunun süresinde yapıldığı ve diğer ön inceleme konularında da bir eksiklik bulunmadığı, bu nedenle başvurunun incelenmesine ve araştırılmasına engel bir durumun olmadığı tespit edilmiştir.

2.1. Başvuran tarafından başvuruya konu idare olarak Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü gösterilmişse de, başvuru konusu Yüksek Öğrenim Kredi Ve Yurtlar Kurumu Burs-Kredi Yönetmeliğinin 36 ncı maddesinde Maliye Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı’nın Yönetmeliği yürütmekle görevli oldukları belirtildiğinden, Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 20 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca anılan Bakanlıkların da başvuruya konu idareler arasında gösterilmesine karar verilmiştir.

II. OLAY VE OLGULAR

A. Başvuranın Konu Hakkındaki Açıklamaları ve İddiaları

3. Başvuran özetle, 2007 yılında tutuklanıp ceza evine girdiğini ve halen cezasının infaz edilmekte olduğunu, 2013 yılında Yükseköğretime Geçiş Sınavı (YGS) ile Celal Bayar Üniversitesi Salihli Meslek Yüksekokulu Deri Teknikerliği Bölümüne yerleştiğini, Gençlik ve Spor Bakanlığı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumuna (KYK) burs başvurusunda bulunduğunu, başvuru şartlarında hükümlülerin burs başvurusunda bulunamayacağına dair bir ibare bulunmadığını, başvurusu neticesinde kendisine burs verildiğini, bu süre zarfında açık ceza infaz kurumundan düzenli bir şekilde örgün öğretim derslerine devam ettiğini ve bölümünü dereceyle bitirdiğini, ancak 2015 yılı Haziran ayında bursun kesildiğini ve Burs Yönetmeliğinin 29 uncu maddesine dayanılarak ödenen bursların iade edilmesinin talep edildiğini, kendisine burs yerine kredi verilse idi geri ödeyemeyeceği için zaten almayacağını, verilen bursu ulaşım, yol, yemek ve okul masrafları için kullandığını ve infaz edilecek 2 yıllık cezası daha olduğundan verilen burs tutarını geri ödeme gücünün olmadığını belirterek bursun geri ödemesinin iptal edilmesini talep etmektedir.

B. İdarenin Başvuru Konusuna İlişkin Açıklamaları

4. 05/09/2016 tarihli ve E.6608 sayılı yazımız ile KYK Genel Müdürlüğü'nden bilgi ve belge talep edilmiş olup, Genel Müdürlüğün 26/09/2016 tarihli ve 68884 sayılı yazısında özetle;

4.1. Celal Bayar Üniversitesi Salihli Meslek Yüksekokulu öğrencisi ...'ın 2013-2014 öğretim yılında burs, kredi almak için Kurumlarına müracaat ettiği ve **değerlendirme sonucunda** ilgiliye burs tahsis edildiği, ancak 2013-2014 öğretim yılı sonunda öğretim kurumunca başarısız olduğunun bildirilmesi sebebiyle bursunun Ekim 2014 tarihinden geçerli olmak üzere öğrenim kredisine çevrildiğinin kayıtlarının tetkikinden anlaşıldığı,

4.2. Sayıştay Başkanlığı 6. Denetim Grubunun 20/04/2015 tarihli yazısında; öğrencinin 13/12/2009 tarihinde kesin hükümlerle mahkum olduğunun bildirilmesi sebebiyle 2013-2014 öğretim yılında ödenen burs miktarının da öğrenim kredisine çevrilerek adına borç kaydedildiği,

4.3. Kuruma burs, kredi almak için müracaat eden öğrencilerden; şehit veya gazi çocuklarına, bekar şehit kardeşlerine, sağlık kurulu raporu ile %40 ve üzerinde engeli olduğu tespit edilen öğrencilere, anne ve babası vefat etmiş olanlara, amatör milli olmuş sporculara, lise ve dengi öğrenimlerini Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı yetiştirme yurtlarında barınarak tamamlayanlara, lise ve dengi öğrenimlerini Darüşşafaka Lisesinde tamamlayanlara, 3713 sayılı Kanun hükümleri gereğince terörlere mücadelede dolayı köyleri devlet tarafından boşaltılanlara veya ölenlerin çocuklarına, ÖSYM Başkanlığınca belirlenen her öğrenim dalındaki ham puan bazında ilk 100'e girenlere öncelikli olarak burs tahsisi yapıldığı, diğer öğrencilerin burs, kredi müracaatlarının değerlendirilmesinin ise, öğrencinin başarı durumu, ailenin geliri, sahip olduğu taşınmaz, gayrimenkul, sosyal durumu üzerinden yapılmakta olduğu,

4.4. Kurumun Burs-Kredi Yönetmeliğinin 29 uncu maddesinde herhangi bir suçtan dolayı haklarında altı ay ve daha fazla hapis, ağır hapis cezası ile kesinleşmiş mahkumiyeti bulunanların (cezası tecil edilenler hariç) burslarının kesileceğinin düzenlendiği; 18 inci maddesinde Kurum gerekli gördüğü takdirde burs alan öğrencilerin belge veya durumlarını araştırabileceği ve araştırma sonucunda öğrencinin belgelerinde veya durumunda gerçeğe aykırı bir hususun tespit edilmesi hâlinde bursun kesileceği, ödenen bursların tamamının da öğrenim kredisi borcuna dönüştürülerek tahsil edileceğinin belirtildiği, 31 inci maddenin ikinci fıkrasında da öğrenciye burs verilmekte iken, bursun kesilmesini gerektirecek bir durumun ortaya çıkması halinde, durumun gerçekleştiği tarih itibarıyla bursun kesileceği, bu tarihten sonra ödenen burs miktarları öğrenim kredisi borcuna dönüştürülerek tahsil edileceği yönündeki hükümler uyarınca, öğrencinin 2013-2014 öğretim yılında almış olduğu burs miktarlarının öğrenim kredisine çevrilerek tahsil edileceği,

4.5. Öğrencinin borcunu 5505 sayılı yasa çerçevesinde erteleme imkânının bulunduğu ve öğrencinin de borcunu ilgili yasa çerçevesinde Haziran 2017 tarihine kadar ertelettiğinin tespit edildiğini,

4.6. Kuruma burs, kredi almak için müracaat eden öğrencilerin beyanlarının esas alındığını, öğrencinin burs, kredi almakta iken kesin hükümlerle mahkûmiyetinin bulunduğu anlaşıldığından Sayıştay Başkanlığınca verilen bilgi doğrultusunda bursun kesildiğini,

4.7. Kurum mevzuatı uyarınca burs, kredi alması uygun olmayan öğrencilere ödenen miktarların kamu zararına sebebiyet verdiği, ifade edilmiştir.

C. Olaylar

5. Başvuru formu ve ekleri ile idare tarafından gönderilen bilgi ve belgelerin incelenmesi neticesinde olaylar özetle şöyledir:

5.1. Başvuranın, Celal Bayar Üniversitesi Salihli Meslek Yüksekokulu Deri Konfeksiyon Önlisans Programına 04/09/2013 tarihinde kayıt yaptırdığı ve 3,32 not ortalaması ile 19/08/2015 tarihinde mezun olduğu, söz konusu Yüksekokuldan temin edilen başarı durum belgesinden anlaşılmıştır.

5.2. Başvuranın, KYK'ya iletmiş olduğu 27/10/2015 tarihli dilekçesi ile bursunun 2014-2015 öğretim yılının Mayıs ayında kesildiğini ve okulunda başarısızlık durumunun söz konusu olmadığını, tarafına verilen bursun geri ödemesini yapamayacağını belirterek borcun silinmesini talep ettiği KYK Kredi Daire Başkanlığının 10/12/2015 tarihli yazısı ile Sayıştay tarafından yapılan denetim sonucunda kesin hükümlerle mahkumiyet aldığı bildirildiği, Kredi-Burs Yönetmeliğinin kesin hükümlerle mahkumiyete ilişkin 29 uncu maddesi uyarınca bursunun Haziran 2015 itibarıyla kesildiği, ödenen toplam 5.250,00 TL'nin öğrenim kredisine dönüştürülerek adına borç kaydedildiği ve geri ödeme tarihinin 01/06/2016 olarak belirlendiği ifade edilmiştir.

5.3. Başvuranın 20/06/2016 tarihli dilekçesine istinaden KYK Kredi Dairesi Başkanlığının 12/07/2016 tarihli yazısında da; bursunun başarısızlık sebebiyle değil, Sayıştay Başkanlığının denetimi neticesinde kesin hükümlerle mahkumiyet kararının bulunduğu tespit edilmesi sebebiyle öğrenim kredisine dönüştürüldüğü ifade edilerek başvuran hakkında yapılacak işlem bulunmadığını bildirildiği görülmüştür.

5.4. Başvurucu, 3 numaralı paragrafta yer verilen taleplerle 03/08/2016 tarihinde Kurumumuza başvuruda bulunmuştur.

D. Kamu Denetçisi Arif DÜLGER'in İnceleme ve Araştırma Bulguları

6. Şikâyet konusunun çözümü amacıyla Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğünden istenen bilgi ve belgeler ile bunların cevaplarına "İdarenin Şikâyete İlişkin Açıklamaları" başlığı altında yer verilmiştir.

7. Öte yandan, ceza infaz sisteminde eğitimin önemi göz önüne alınarak Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nden görüş talep edilmiş olup; Genel Müdürlükten alınan 06/01/2017 tarihli yazıda;

7.1. Tutuklu ve hükümlülerin devlet bütçesinden kredi ve burs talebinin olumlu karşılanması halinde, ıslah edilmeleri ve faydalı bireyler olarak topluma kazandırılmaları bakımından pozitif yönde önem arz edeceği,

7.2. Bu kapsamda, ceza infaz kurumlarında bulunan ve örgün eğitime devam eden hükümlülere, öğrenim süreleri boyunca, öğrenim giderlerini karşılayabilmeleri için devlet bütçesinden kredi ve burs verilerek tahliyelerinden sonra makul bir sürede uygun taksitlerle geri ödeme imkanı sağlanabilmesi için yasal düzenleme yapılması ve belirtilen diğer hususlarda Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu ile işbirliği içerisinde çalışılmasının ve ortak bir yol haritası çıkarılmasının mümkün olacağı,

7.3. Başvuran ...'ın 19/12/2016 tarihi itibarıyla, bakiye cezasını Bakırköy Denetimli Serbestlik Müdürlüğü'nde infaz etmek üzere anılan ceza infaz kurumundan tahliye edildiği,

7.4. 21/11/2016 tarihi itibarıyla örgün eğitime devam eden hükümlü ve tutuklu öğrenci sayısının 2340 kişi olduğu, bildirilmiştir.

E. Başvuru Konusu Uyuşmazlığın Çözümü İçin Yürütülen Uzlaşma Çalışmaları

8. Başvurunun konusuna ilişkin KYK Kredi Dairesi Başkanlığı ile yapılan telefon görüşmelerinde, hükümlülerin kredi veya burs almalarının mümkün olmadığı, ancak başvuru aşamasında başvuranın hükümlü olduğuna dair herhangi bir bildirimde bulunmadığı, yapılan işlemin mevzuata uygun olduğu ifade edilmiş; mevzuatta değişiklik yapılmasına ilişkin çalışmaların devam ettiği ifade edilerek uzlaşma yönünde bir değerlendirme yapılmamıştır.

III. HUKUKİ DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. İlgili Mevzuat 9. 18/10/1982 tarihli ve 2709 sayılı T.C. Anayasasının “Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı” başlıklı 74 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında;

“Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler.”, hükmü yer almaktadır.

10. İnsan Haklarının Geliştirilmesi ve Korunması İçin Kurulan Ulusal Kuruluşların Statüsüne İlişkin İlkeler/Paris Prensipleri’nde;

“...Ulusal kuruluşlar, yürürlükteki yasaları, mevzuatı ve yasa tasarıları ile yasa önerilerini incelerler ve metinlerin, insan haklarının temel ilkeleriyle uyumlu hale getirilmeleri için uygun gördükleri tavsiyeleri yaparlar; gerek gördükleri takdirde, yeni yasaların kabul edilmesini, yürürlükteki yasaların uyumlu hale getirilmesini ve idari önlemlerin alınmasını veya değiştirilmesini tavsiye ederler...”

...Ulusal düzeyde yürürlükte olan yasaların, mevzuatın ve uygulamaların, insan haklarına ilişkin uluslararası belgeler ve mekanizmalarla uyumlu hale getirilmesini ve hayata geçirilmesini teşvik ederler ve sağlarlar...”, hükmü yer almaktadır.

11. 14/6/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun "Kurumun Görevi" başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrasında;

“Kurum, idarenin işleyişiyle ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.” hükmü yer almaktadır.

12. 3/3/2004 tarihli ve 5102 sayılı Yüksek Öğrenim Öğrencilerine Burs Kredi Verilmesine İlişkin Kanununun “Burs ve kredilerin verilmesi” başlıklı 2 nci maddesinde;

“Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu; yurt içinde yüksek öğrenim gören ve bu Kanuna göre çıkarılacak yönetmeliklerle belirtilen usul ve esaslar dahilinde yeterlikleri ve ihtiyaçları tespit edilen öğrencilere burs-kredi verebilir.” hükmü düzenlenmiştir.

13. 16/08/1961 tarihli ve 351 sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Kanununun "Kurumun amacı" başlıklı 2 nci maddesinde;

"Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunun amacı; yurt içinde ve dışında yükseköğrenim gören öğrenciler için yurtlar yapmak ve bunların işletmesini sağlamak, beslenme yardımı yapmak, eğitim, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerle milli ve manevi gelişmelerine katkı sağlamak, yükseköğrenim öğrencilerine kredi veya burs vermek, öğrencilerin yükseköğrenimlerini kolaylaştırmaktır." hükmüne yer verilmiştir.

14. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun;

14.1. "Öğretimden yararlanma" başlıklı 76 ncı maddesinde;

"Açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitimevlerinde bulunan hükümlülerin örgün ve yaygın, kapalı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülerin yaygın öğretimden yararlanmaları sağlanır." hükmü düzenlenmiştir.

14.2. "Dernekler, vakıflar, gönüllü kuruluşlar ve kamu kurum ve kuruluşları ile ilişkiler" başlıklı 77 nci maddesinde;

"Hükümlülerin iyileştirilme çabalarında başarıya ulaşılması için dernekler, vakıflar ve gönüllü kişi ve kuruluşlar ile işbirliği yapılabilir. Kamu kurum ve kuruluşları bu maksatla olanakları ölçüsünde, gerekli yardımları yapmakla yükümlüdürler." hükmüne yer verilmiştir.

15. 24/8/2004 tarihli ve 25563 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, Yüksek Öğrenim Kredi Ve Yurtlar Kurumu Burs-Kredi Yönetmeliğinin;

15.1. "Burs Verilmeyecek Öğrenciler" başlıklı 9 uncu maddesinde;

"a) Kurumdan öğrenim kredisi veya burs almış olan öğrencilere,

b) (Değişik:RG-6/2/2011-27838)(1) 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 10 uncu maddesine göre burs verilen öğrenciler hariç olmak üzere, 5102 sayılı Kanunun 2 nci maddesi kapsamında yer alan kamu kurum ve kuruluşlarından burs almakta olan öğrencilere, c) (Mülga:RG-24/12/2015-29572)

d) Burs isteğinde bulunduğu tarihte okula giriş tarihi itibariyle bir öğretim yılı kaybı olan öğrencilere,

e) Yabancı uyruklu öğrencilere,

f) Polis akademisi öğrencileri ile askeri okul öğrencilerine,

g) Ek süre öğrenim gören öğrencilere,

h)Yüksek lisans öğrencilerinden hazırlık sınıfında öğrenim gören öğrencilere,

k) Bu Yönetmelik hükümlerine göre burs almaya yeterli bulunmayan öğrencilere, burs verilmez." hükümleri yer almaktadır.

15.2. “Kurumca Burs Verileceklerin Değerlendirilmesi” başlıklı 14 üncü maddesinde;

“Kurumca burs verilecek öğrenciler; öğrenci ve ailesinin sosyal, ekonomik durumu ile öğrencinin burs isteğinde bulunduğu tarihte yüksek öğretim kurumuna girişte aldığı puan ve puan türü, ara sınıfta ise yılsonu başarı durumu dikkate alınarak her yıl Yönetim Kurulunca belirlenen kıstaslar doğrultusunda değerlendirilir.” hükmü düzenlenmiştir.

15.3. “Taahhütname İsteme” başlıklı 15 inci maddesinde;

“Burs almayacak kazanan öğrenci, metni ve alınma usulü Genel Müdürlükçe hazırlanan taahhütnameyi Kuruma vermekle yükümlüdür. Öğrencinin tabi olacağı mükellefiyetler, öğrenciden alınacak taahhütnamede ayrıca belirtilir.” hükmüne yer verilmiştir.

15.4. “Belge ve Durum Araştırması” başlıklı 18 inci maddesinde;

“Kurum gerekli gördüğü takdirde burs alan öğrencilerin belge veya durumlarını araştırabilir. Araştırma sonucunda öğrencinin belgelerinde veya durumunda gerçeğe aykırı bir hususun tespit edilmesi hâlinde bursu kesilir. Ödenen bursların tamamı öğrenim kredisi borcuna dönüştürülerek, 18/1/1997 tarihli ve 22881 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Öğrenim Kredisi Yönetmeliğinde belirlenen esaslara göre tahsil edilir.” hükmüne yer verilmiştir.

15.5. “Kesin Hükümle Mahkum Olma Halinde Bursun Kesilmesi” başlıklı 29 uncu maddesinde;

“Herhangi bir suçtan dolayı haklarında altı ay ve daha fazla hapis, ağır hapis cezası ile kesinleşmiş mahkumiyeti bulunanların (cezası tecil edilenler hariç) bursları kesilir.” hükmü yer almaktadır.

15.6. “Bursun Tahsili” başlıklı 31 inci maddesinde;

“Bu Yönetmeliğin 18 inci maddesi uyarınca tespit edilen öğrencilerin bursu kesilir. Ödenen burs miktarı yasal faizi ile birlikte Kurumca geri alınır.

“Öğrenciye burs verilmekte iken, bursun kesilmesini gerektirecek bir durum ortaya çıktığında, bursun kesilmesini gerektiren durumun gerçekleştiği tarih itibarıyla bursu kesilir. Bu tarihten sonra ödenen burs miktarları öğrenim kredisi borcuna dönüştürülerek, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Öğrenim Kredisi Yönetmeliği hükümlerine göre tahsil edilir.”

15.7. “Yürütme” başlıklı 36 ncı maddesinde;

“Bu Yönetmelik hükümlerini Maliye Bakanı ile Milli Eğitim Bakanı birlikte yürütür.” hükmü düzenlenmiştir.

16. 18/01/1997 tarihli ve 22881 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Öğrenim Kredisi Yönetmeliğinin;

16.1. “Tanımlar” başlıklı 4 üncü maddesinde;

“Bu Yönetmelikte geçen;... Kredi: Bu Yönetmelik hükümlerine göre, öğrenciye verilen borç parayı, ... ifade eder.” hükmü,

16.2. “Kredi Verilmeyecek Haller” başlıklı 11inci

maddesinde; “*Kredi verilmeyecek haller şunlardır: a)*

Kurumdan burs alan öğrencilere,

b) (Mülga:RG-24/12/2015-29572)

c) Bir yükseköğretim kurumundan mezun olan öğrencilere, (Yükseklisans öğrencileri hariç)

d) Sağlık sebebi dışında önlisans mezunlarından ara vermek suretiyle intibak programına başlayan öğrencilere,

e) Önlisans'tan lisans öğrenimine geçmek için intibak eğitimi yapan öğrencilere, (intibak programı süresince)

f) Kredi isteğinde bulunduğu tarihte kayıtlı olduğu öğretim kurumunda bir öğretim yılından fazla başarısız olan öğrencilere,

g) Kurumdan daha önce kredi almış olan öğrencilere, (Yüksek lisans öğrencileri hariç).

h) Öğrenim görmekte olduğu öğretim kurumlarında, eklentilerinde, kalmakta olduğu yurtda, öğretim kurumu veya barındığı yurdun dışında, münferiden veya topluca her ne şekilde olur ise olsun anarşi ve terör olaylarına karışan, öğrenim özgürlüğünü ihlal edici (Direniş, boykot, işgal, yazı yazma, resim yapma, slogan atma vs.) davranışlarda bulunan bu fiillere eksik veya tam teşebbüste bulunan, üzerinde veya kendi kullanımına bırakılmış yerlerde ateşli silahlar, patlayıcı maddeler, bıçaklar vs. tüm kesici, delici, yakıcı, boğucu, ezici, parçalayıcı, eza ve cefa verici olarak salt saldırı ve savunmada kullanılmak üzere, özel nitelikte yapılmış olan her türlü suç aletlerinden birini veya bir kaçını bulunduran öğrencilere,

ı) (h) bendinde belirtilen fiillere istinaden öğretim kurumlarının disiplin kurullarınca herhangi bir ceza verilmiş olan öğrencilere,

j) Gerçeğe aykırı beyanda bulunan öğrencilere,

k) Yabancı uyruklu öğrencilere,

l) Bu Yönetmelik hükümlerine göre, kredi almaya yeterli bulunmayan öğrencilere, kredi verilmez.”

16.3. "Kredinin Kesilme Durumları" bölümünde düzenlenen “Kesin Hükümle Mahkum Olma Halinde Kredinin Kesilmesi” başlıklı 30 uncu maddesinde;

“Taksirli suçlar hariç, tecil edilmiş olsa dahi kasıtlı bir suçtan haklarında kesinleşmiş mahkumiyet kararı verilenlerin kredileri kesilir.” hükmü yer almaktadır.

17. 1955 tarihli Birleşmiş Milletler Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kuralların 77 nci maddesinde; *“Tüm mahpuslara, kendilerine yarar sağlayacak eğitim verilir... Okuması yazması olmayan mahpuslarla genç mahpusların eğitimi zorunludur ve idare tarafından bu kişilerin eğitimine özel bir dikkat gösterilir. Salıverildikleri zaman güçlüklerle karşılaşmadan eğitimlerini sürdürebilmeleri için mahpuslara verilen eğitim mümkün olduğu takdirde ülkenin eğitim sistemi ile bütünleştirilir”* hükmü ile

18. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin R (89) 12 sayılı Tavsiye Kararında; “Eğitim hakkının temel bir hak olduğunu göz önüne alarak; toplumun ve bireyin kalkınmasında eğitimin önemini dikkate alarak, özellikle mahpusların büyük bir çoğunluğunun çok az başarılı bir eğitim tecrübesine sahip olduklarının ve bu nedenle şimdi, birçok eğitim ihtiyaçlarının bulunduğu farkında olarak; cezaevinde eğitimin mahpusları insanileştirdiğini ve cezaevi koşullarını iyileştirdiğini göz önüne alarak; cezaevinde eğitimin, mahpusları topluma geri dönüşlerini kolaylaştıran önemli bir yol olduğunu dikkate alarak; belirli hakların ve tedbirlerin pratik uygulanması çerçevesinde tutuklu ve hükümlüler arasındaki ayrımın doğru olabileceğini kabul ederek” üye devletlerin hükümetlerine 17 maddede özetlenen politikalar geliştirmesi tavsiye edilmektedir. **Anılan Kararın 17 nci maddesinde;** “Mahkûmların uygun eğitim almalarını sağlayacak mali kaynak, alet, edevat ve öğretim personeli hazır bulundurulmalıdır.” ifadesi yer almaktadır.

19. Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun gereğince, ceza infaz kurumlarında genç ve yetişkin hükümlü ve tutuklulara uygulanacak eğitim ve iyileştirme çalışmalarına ilişkin usul ve esasları göstermek amacıyla Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan 27/07/2007 tarihli ve 46/1 sayılı Genelge’de; Anayasa’nın 42’nci maddesinde yer alan “Kimse, eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir.” hükmünün kurum yaşantısının gerektirdiği doğal sınırlamalar dışında tutuklu ve hükümlüler için de geçerli olduğu belirtilerek, **anılan Genelgenin Dördüncü Bölümünde;** Açık İlköğretim Okulu, Açık Öğretim Lisesi ve Açık Öğretim Fakültesine İlişkin Ortak Hükümler başlığı altında “Kayıt ve sınav harçlarını, yol masraflarını ödeyemeyecek durumdaki hükümlü ve tutukluların, bu tür masraflarının karşılanması için, il veya ilçe sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfından, gönüllü kurum ve kuruluşlardan yardım istenecektir. Gerekirse yol masrafları eğitim kurulu kararıyla emanet para faizi hesabından veya kurum olanaklarıyla karşılanacak, hükümlü ve tutuklu öğrenciler maddî nedenlerle mağdur edilmeyecektir.” hükmüne yer verilmiştir.

20. Adalet Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB) arasında 12/06/2014 tarihinde imzalanan "Yoksul Tutuklu ve Hükümlülerin Sınav ve Kayıt Giderlerinin Karşlanması Kapsamında Yapılacak İşbirliği Protokolünün 1 inci maddesinde “Protokol ile 3294 sayılı Kanun kapsamında olan Açık Öğretim Fakültesi, Açık Öğretim Lisesi ve Açık Öğretim Ortaokuluna devam eden tutuklu ve hükümlülerin sınav ve kayıt ücretlerinin” karşılanacağı hüküm altına alınmıştır. Protokolün 5 inci maddesinde “isimleri bildirilen tutuklu ve hükümlülerin sınav ve kayıt giderlerinin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca karşılanacağı” belirtilmiş, bu konunun Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü’nün yükümlülüğünde olduğu ifade edilmiştir.

21. Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü (Yurt İçinde Öğrenim Gören Öğrenciler İçin) Burs/Kredi Taahhütnamesinde;

“ÖĞRENİM KREDİSİ VE BURS İLE İLGİLİ ORTAK AÇIKLAMALAR

...

6- Öğrencinin; gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu, asgari ücret düzeyinde sürekli bir işte çalıştığı veya gelire sahip olduğu, **kesin hükümlü mahkum olduğu**, Kurum yurtlarından süresiz çıkarıldığı

takdirde öğrenim kredisi kesilir. Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Öğrenim Kredisi Yönetmeliği hükümlerine göre tahsil edilir.

...

17- *Kurum tarafından öğrenci beyanlarıyla ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşları nezdinde yapılacak araştırmalar neticesinde öğrencilerin belge ve durumlarıyla ilgili hakikate aykırı bir durum tespit edilmesi halinde öğrenim kredisi/burs ödemesine son verilir. Ödenmiş olan burs tutarı öğrenim kredisine dönüştürülerek Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Öğrenim Kredisi Yönetmeliğinde belirlenen esaslara göre tahsil edilir.*

18- *Bursun kesilmesini gerektiren bir durumun ortaya çıkması halinde durumun gerçekleştiği tarih itibarıyla burs kesilir. Bu tarihten sonra ödenen burs tutarı öğrenim kredisine dönüştürülerek Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Öğrenim Kredisi Yönetmeliğinde belirlenen esaslara göre tahsil edilir.” hükümlerine yer verilmiştir.*

B. Başvuru Konusuna İlişkin Uygulamalar 22. Danıştay 8. Dairenin 21/01/2014 tarihli ve E:2011/2399; K:2014/62 sayılı Kararında;

“Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Burs-Kredi Yönetmeliğinin” bazı maddelerinin tamamı ile diğer bazı madde içeriklerindeki “kesinleşmiş mahkumiyeti bulunan öğrencilerin burslarının kesilerek bu kişilere bir daha burs verilmemesini” öngören hükümlerin iptali istemiyle açılan davada;

Ceza Hukuku açısından, cezanın suç işlenmesini önlemek (caydırmak) ve suç işleyeni ıslah yoluyla topluma kazandırmak amacı karşısında, kanunda öngörülen biçimde yerine getirilmiş bir cezanın kişilerin yaşamı boyunca belirli haklardan yararlanmasına engel oluşturmasında bu amaca uyarlık bulunmadığı;

Bu itibarla, herhangi bir suçtan dolayı haklarında altı ay ve daha fazla hapis, ağır hapis cezası ile kesinleşmiş mahkumiyeti bulunan öğrencilerin, cezalarının infazı süresince kendilerine sağlanan burstan yararlandırılmamaları hukuken kabul edilebilir ise de, yasalarla belirlenen biçimde cezasını çeken öğrencilerin, sadece bu nedenle bir daha burstan yararlandırılmayacağına ilişkin hükümde hukuka uyarlık bulunmadığı ...” belirtilerek; dava konusu Yönetmeliğin ilgili maddelerindeki "Bir daha burs verilemez" ibaresinin iptaline karar verilmiştir.

23. Ankara 11. İdare Mahkemesinin 15/04/2016 tarihli ve E.2015/2372; K:2016/1211 sayılı Kararında;

“... Açık Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olan davacı tarafından, yükseköğretim öğrencisi olduğundan bahisle tarafına burs/kredi verilmesi talebi ile yaptığı başvurunun KYK tarafından reddine ilişkin, idari işlemin iptali istemiyle açılan davada;

... KYK Burs-Kredi Yönetmeliğinin 29 uncu maddesinde, hakkında kesinleşmiş mahkumiyet karar bulunanların burslarının kesileceğinin düzenlendiği, davacı hakkında da kesinleşmiş mahkumiyet kararı bulunduğu, burs verilemeyecek öğrencilerin Yönetmeliğin 9. maddesinde bentler halinde tahdidi olarak sayıldığı ve bu haller arasında kesinleşmiş bir suçtan mahkum olmamak şartının yer almadığı; kesinleşmiş bir suçtan mahkum olmak şartının bursun kesileceği bir hal olarak ayrıca düzenlendiği, **bir bursun kesilmesinden bahsedilmek için ise öncesinde bağlanmış bir bursun**

varlığının gerektiği, dolayısıyla kesinleşmiş mahkumiyet hükmünün bursun verilmesine engel teşkil etmediği, bu halin ancak burs bağlandıktan sonra suç işleyip mahkum olanlar için verilmiş olan bursun kesilmesine yol açacağı sonuçlarına ulaşıldığı,

Bu durumda, tarafına burs bağlanmasına engel bir hali bulunmayan, engelli olması hasebiyle burs önceliği de bulunan davacının, burs/kredi verilmesi talebi ile yaptığı başvurunun reddine ilişkin, davalı idarenin işleminde hukuka uygunluk bulunmadığı, ... açıklanan nedenlerle, dava konusu işlemin iptaline ..." karar verilmiştir.

C. Kamu Denetçisi Arif DÜLGER'in Kamu Başdenetçisine Önerisi

24. İlgili Kamu Denetçisi tarafından hükümlülere kredi/burs verilmemesinin mevzuatta açıkça düzenlenmediği, ancak uygulamada bunun bir teamül haline geldiği; başvuranın imzaladığı burs taahhütnamesinde de "bursun kesilmesine" ilişkin hükümlerin başvurana bildirildiği, buradan hareketle başvuranın "hükümlülerin" burs başvurusunda bulunamayacakları yönünde açık mevzuat hükmü bulunmasa dahi bursun kesilmesine sebep olan halleri burs bağlanmadan önce araştırarak idareye bildirimde bulunması gerektiği belirtilerek, bursun geri ödemesinin iptal edilmesi talebinin reddi; hükümlülere devlete geri ödemesi olmayan "burs" verilmesinin kamu vicdanını yaralayacağı ancak geri ödemesi olan "kredi" verilmesi için mevzuatta değişiklik yapılmasının yüksek öğrenimine devam eden hükümlüler açısından gerekli olduğu değerlendirilerek; ilgili idareye Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı verilmesi yönünde hazırlanan öneri Kamu Başdenetçisi'ne sunulmuştur.

D. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme

25. Başvuran, 3 numaralı paragrafta yer verilen başvurusunda özetle, KYK tarafından verilen bursun, hakkında kesinleşmiş mahkumiyet kararı bulunması sebebiyle kesilerek öğrenim kredisine dönüştürülmesi ve geri ödemesinin talep edilmesi sebebiyle, kararın infazının devam etmekte olduğu ve ödeme gücü de bulunmadığını belirterek bahsi geçen geri ödeme talebinin iptal edilmesini Kurumumuzdan talep etmektedir.

26. KYK tarafından Kurumumuza gönderilen 26/09/2016 tarihli yazıda başvuranın 2013-2014 öğretim yılında öğretim kurumunca başarısız olduğunun bildirilmesi sebebiyle bursunun Ekim 2014 tarihinden geçerli olmak üzere öğrenim kredisine çevrildiği ifade edilmiştir. Dosya kapsamındaki bilgi ve belgelerin incelenmesi neticesinde başvuranın kayıtlı olduğu programdan geçer not ortalaması (3,32) ile ve 2 yıllık bölümü süresinde bitirdiği görüldüğünden derslerden başarısızlık durumunun söz konusu olmadığı anlaşılmış olup; her ne kadar idare gerek başvurana verdiği sözlü bilgilerde gerekse Kurumumuza ilettiği yazıda bursun kesilmesine ilişkin başarısızlık durumunu gündeme getirirse de, bu durumun gerçeği yansıtmadığı görülmüştür.

27. Konu Burs-Kredi Yönetmeliği çerçevesinde değerlendirildiğinde ise Yönetmelikte, burs kredi alamayacak öğrenciler arasında hükümlülerin sayılmadığı (bkz. prg. 15.1), buna karşılık idarenin hükümlü öğrencilerle ilgili işlemlerini 29 uncu maddede yer alan "herhangi bir suçtan dolayı haklarında altı ay ve daha fazla hapis, ağır hapis cezası ile kesinleşmiş mahkumiyeti bulunanların (cezası tecil edilenler hariç) burslarının kesileceği" düzenlemesi üzerinden yürüttüğü; dolayısıyla hükümlülere kredi/burs verilmemesinin mevzuatta açıkça düzenlenmediği, ancak uygulamada bunun bir teamül haline geldiği anlaşılmaktadır.

28. Somut dosyada ise KYK tarafından başvurana teamüle aykırı olarak burs bağlanarak 2 yıl süresince ödeme yapıldığı, ancak Sayıştay tarafından başvuranın hükümlü olduğunun tespiti üzerine bursunun kesildiği anlaşılmaktadır. Başvuran Kurumumuza ilettiği dilekçesinde burs almaya hak kazandığında zaten hükümlü olduğunu, sonradan hüküm giymediğini, geri ödeme imkanı olmadığından burs dışında krediyi zaten kabul edemeyeceğini, aldığı bursu eğitimi için kullandığını ifade etmiştir.

29. İlgili Yönetmelikte hükümlülere burs veya kredi tahsis edilmeyeceğine dair bir düzenleme olmadığı, ayrıca hükümlü olan başvuranın ıslah edilmesi ve topluma yeniden kazandırılması, öğrenimine devam etmesi ve desteklenmesi açısından aldığı bursun önem arz ettiği, bursun/kredinin maddi durumu kötü olan öğrencilere öğrenime devam etmeleri ve başarılı olmaları şartı ile verildiği, başvuranın da öğrenimine devam ederek derece ile mezun olduğu, karşılıksız olarak verilen bursun mahkumiyet sebebiyle kesilmesinin mevzuat gereği olduğu, **ancak; kesilen bursun geri ödemesinin istenmesinin hakkaniyete uygun olmadığı ve hakkaniyet gereği ödemenin iptali talebinin yerine getirilmesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir.**

30. İdare ile yapılan telefon görüşmelerinde; kişinin başvurusunda mahkumiyetine ilişkin bildirimde bulunmadığı ifade edilmekte ise de; idare tarafından kredi/burs başvurusu yapan öğrencilerden KYK internet sitesi üzerinden doldurdukları başvuru sayfası dışında herhangi bir belge talep edilmediği, dolayısıyla adli sicil durumlarını gösteren belgelerin de öğrenciler tarafından kuruma iletilmediği, öğrenciler formları doldurduktan sonra gerekli bilgilerin ilgili kurumlardan temin edildiği, kurumların bilgi paylaşımları konusunda yapmış oldukları anlaşmalar çerçevesinde alınan bilgilerin ayrı bir inceleme gerektirdiği, adli sicil kayıt bilgilerinin de 2015 yılından bu yana Adalet Bakanlığından temin edildiği ve değerlendirmesinin uzun zaman aldığı, bununla birlikte 5352 sayılı Adli Sicil Kanununun 10 uncu maddesi uyarınca 18 yaşından küçüklerle ilgili adli sicil ve arşiv kayıtlarının ancak soruşturma ve kovuşturma kapsamında değerlendirilmek üzere Cumhuriyet Başsavcılıkları, hâkim ve mahkemelerce istenebileceği düzenlendiğinden bu kayıtların Kurumlarına iletilmediği belirtilmiştir. Ayrıca Burs Kredi Yönetmeliğinin 29 uncu maddesinde “taksirli suçlar hariç” ibaresi bulunduğundan, adli sicil kaydı tespit edilen öğrencilerin kayıtlarının Kurumdan burs/öğrenim kredisi almaya engel olup olmadığı tespit edilmesi için Kurum Hukuk Müşavirliğince ayrı bir inceleme yapıldığı, bazı adli sicil kayıtlarının yorumlanabilmesi için ilgili mahkeme ile yazışmak zorunda kalındığı ve bu süreç içerisinde burs/kredi tahsislerinin tamamlanması gerektiği için sehven burs/kredi bağlananların olabildiği bilgisi verilmiştir. Bu doğrultuda, başvuranın burs tahsisinin 2015 yılından önce yapılması sebebiyle kesin hükümlü mahkum olma halinin daha önce tespit edilemediği, bunun ancak Sayıştay denetimi sonucunda ortaya çıktığı ifade edilmiştir.

31. Başvurucuya ait burs başvuru ekranına ait çıktılarının incelenmesinden, başvuru ekranında öğrencilerin “kesin hükümlü mahkum olma” hallerini belirtebilecekleri bir bölümün olmadığı; “mahkumiyet vb. özel durumlarını bildirmeleri için öğrencilerden talepte bulunulmadığı” tespit edilmiş; bu konuda KYK burs/kredi başvuru ekranının güncellenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

32. Diğer taraftan, gerek kredi-Burs Yönetmeliği gerekse de Kredi Yönetmeliğinde hâlihazırda hükümlü olan öğrencilerin burs/kredi alıp alamayacakları hususunun da somut dosya çerçevesinde tartışılması gerekmektedir. Öğrenim Kredisi Yönetmeliği uyarınca hükümlülerin “kredi verilemeyecekler” arasında sayılmamakla birlikte “kesin hükümlü mahkum olma” hali “kredinin

kesilme koşulları” arasında sayılmakta, teamülde KYK tarafından hükümlü olanlara burs/kredi verilmemektedir.

33. Bu noktada “eğitim” konusunun modern ceza infaz sistemi içindeki önemine dikkat çekmekte fayda görülmektedir. Mevcut ceza infaz sisteminin temelinde yatan suçluyu “iyileştirme” ve “topluma yeniden kazandırma” felsefesi “eğitim” üzerine inşa edilmektedir. Günümüzde geçerli olan modern infaz anlayışına göre cezaevi, suç işlemiş kişilerin topluma yeniden kazandırılması amacıyla eğitim ve iyileştirme faaliyetlerinin yapıldığı yerler olarak düşünülmektedir. (Dr. M. Saldırım, Uluslararası Hukuk Açısından Türkiye’deki Tutuklu ve Hükümlülerin Eğitim Hakkı, Ankara, 2004, <http://saldirim.com/yeni/wp-content/uploads/2013>).

34. Tutuklu ve hükümlülerin eğitim hakları AİHS ile İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin ilgili maddeleri başta olmak üzere, Anayasamız ve 5275 sayılı Kanun gibi ulusal mevzuat ve Türkiye’nin de bir üyesi olduğu Birleşmiş Milletler Örgütünün Mahpusların Islahı için Asgari Standart Kuralları ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararları gibi uluslararası metinlerle de güvence altına alınmıştır. AİHM tarafından da tutuklular ve hükümlülerin kanuni bir mahkumiyet kararı sonucunda kaybettikleri hakları dışında Anayasanın ve AİHS’nin ortak alanı kapsamında kalan temel hak ve hürriyetlerinin tamamına sahip oldukları kabul edilmektedir (Bkz: Hirst/Birleşik Krallık (No: 2), B.No. 74025/01, 6/10/2005, 69).

35. Adalet Bakanlığı’nın resmi internet sitesinde Ceza İnfaz Kurumlarımızdaki eğitim çalışmalarının hayat boyu öğrenme anlayışı ile yürütülmekte olduğu, örgün yüksek öğretim programına kayıtlı iken ceza infaz kurumuna giren ve ÖSYM tarafından gerçekleştirilen sınavlar sonucu üniversitelerin örgün yüksek öğretim programlarını kazanan hükümlülerden açık ceza infaz kurumlarında bulunanların, kayıtlı oldukları yüksek öğretim programları ile ceza infaz kurumu aynı belediye sınırları içerisinde ise okullarına gidip, derslere katılarak eğitimlerini sürdürebilmekte oldukları, internet erişimli sanal sınıf uygulamaları kapsamında, bir bölümü yaygın öğretim, bir bölümü ise örgün öğretim hizmetleri olan uzaktan eğitimden, kurum imkanları dahilinde hükümlü ve tutukluların yararlanmalarının sağlanmakta olduğu belirtilmiştir (<http://www.cte.adalet.gov.tr/>).

36. Örgün öğretime devam hususunun bir takım maddi kaynaklar gerektirdiği de ortadadır. Ceza infaz kurumundan örgün öğretime devam eden öğrencilerin, ulaşım, kurum dışında yemek, kırtasiye, sınav ve benzeri ek masrafları ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla bu kişilerin de diğer yüksek öğrenim öğrencileri gibi maddi desteğe ihtiyaçları olabilecektir. Nitekim, çoğu hükümlü "maddi olanaksızlıklar sebebiyle okuyamadıklarını" belirterek devletten bu konuda da yardım beklediklerini iletmektedir (Okumak İsteyen Mahkum Herkese Yolu Açtı, Bir Mektup Yazdı Dünyası Değişti, Radikal, 06/03/2010).

37. Bu amaçla, kurumlarda eğitim ve öğretim faaliyetlerinin sürdürülmesi için MEB, ASPB, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olmak üzere üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapıldığı görülmektedir (<http://www.cte.adalet.gov.tr/>). Bunun yanında maddi durumu yetersiz tutuklu ve hükümlülerden Açık Öğretim Ortaokulu, Açık Öğretim Lisesi ve Açık Öğretim Fakültesine devam eden öğrenciler için ASPB’ye bağlı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları eliyle “sınav ve kayıt giderlerinin karşılanmasına” yönelik yardımlar yapıldığı; Kızılay tarafından çocuk kapalı ceza infaz kurumlarında veya çocuk eğitimevlerinde bulunan çocuklardan ihtiyaç sahibi olduğu tespit edilenlerin ailelerine ulaştırılmaları veya aile üyelerinin

çocukları ile olan ilişkilerini güçlendirmek amacı ile maddi destek sağlandığı bilinmektedir. Bu çerçevede; yapılacak yeni bir idari düzenlemeyle yükseköğrenime devam eden tutuklu ve hükümlülere KYK tarafından burs veya kredi verilmek suretiyle yardım sağlanmasının şimdiye kadar yapılan çalışmaların da tamamlayıcısı olabileceği değerlendirilmektedir.

38. Ancak, böyle bir uygulamanın suiistimal edilmemesi amacıyla tutuklu ve hükümlülerin burs/kredi imkanlarından yararlanabilmesi için bazı özel düzenlemeler yapılması gerektiği; bu konuda da Adalet Bakanlığı ile işbirliği halinde çalışılabileceği değerlendirilmektedir (bkz. prg.7). Bu çerçevede, mevzuatta aranan başarı durumu, gelir durumu, mevcut menkul ve gayr-ı menkul varlıkları, daha önce kredi alınıp alınmadığı, engellilik durumu vb. şartlara ek olarak hangi tutuklu ve hükümlülere burs/kredi tahsis edilebileceği hususunda Adalet Bakanlığı'nın görüş ve önerilerinin alınabileceği düşünülmektedir. Bu yönde yapılacak yeni bir düzenleme ile tutuklu ve hükümlülerden ihtiyaç sahibi ve başarılı yüksek öğrenim öğrencilerinin desteklenmesinin, insan haklarının ilerletilmesi yoluyla toplumsal barışın güçlendirilmesine vesile olacağı değerlendirilmektedir.

39. Yukarıdan beri anlatılan hususlar, başvuranın iddiaları, idarenin konu ile ilgili açıklamaları, ilgili mevzuat ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; kesilerek krediye dönüştürülen bursun geri ödenmesi işleminin iptali ve Adalet Bakanlığı'nın 06/01/2017 tarihli yazısında yer verilen görüşü doğrultusunda tutuklu ve hükümlülerin eğitim haklarının, rehabilite edilerek topluma kazandırılmalarının, yaşam boyu öğrenme anlayışı çerçevesinde desteklenmesi amacıyla; gerekli kriterler belirlenerek örgün öğretime devam edebilecek nitelikteki hükümlü ve tutuklulara burs ve kredi tahsis edilmesi için ilgili mevzuatta makul sürede yeni bir düzenlemeye gidilmesi hususunda Maliye Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve Gençlik ve Spor Bakanlığı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü'ne tavsiyede bulunulması gerektiği kanaatine varılmıştır.

D. İnsan Hakları Yönünden Değerlendirme

40. 2709 sayılı T.C. Anayasasının "Kanun Önünde Eşitlik" başlıklı 10 uncu maddesinde ifadesini bulan kanun önünde eşitlik ilkesinin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 13 üncü maddesindeki etkili başvuru hakkının ve 17 inci maddesindeki hakları kötüye kullanma yasağının ihlal edildiğine dair herhangi bir bulgu ve bilgiye rastlanmadığı gibi başvuruya konu olayda, uluslararası sözleşmelerde yazılı ve güvence altına alınmış olan diğer haklara da aykırı bir durum tespit edilememiştir.

E. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

41. Günümüzde demokratik, modern ve katılımcı yönetim anlayışında idarelerden sadece hukuka uygun olarak hareket etmeleri değil aynı zamanda iyi yönetim ilkelerine de uygun işlem tesis etmeleri beklenmektedir.

42. 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "İyi yönetim ilkeleri" başlıklı 6 ncı maddesinde "*Kurum, inceleme ve araştırma yaparken idarenin, insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde; kanunlara uygunluk, ayrımcılığın önlenmesi, ölçülülük, yetkinin kötüye kullanılmaması, eşitlik, tarafsızlık, dürüstlük, nezaket, şeffaflık, hesap verilebilirlik, haklı beklentiye uygunluk, kazanılmış hakların korunması, dinlenilme hakkı, savunma hakkı, bilgi edinme hakkı, makul sürede karar verme, kararların gerekçeli olması, karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi, kararın*

geciktirilmeksizin bildirilmesi, kişisel verilerin korunması gibi iyi yönetim ilkelerine uygun işlem ve eylem ile tutum veya davranışta bulunup bulunmadığını gözetir ve iyi yönetim ilkelerine uyar." hükmü yer almaktadır. Söz konusu Yönetmelik hükmünde yer alan ilkelerin kaynağını teşkil eden Avrupa Birliği Temel Haklar Şartının 41 inci maddesinde de iyi yönetim hakkında bahsedilmekte olup, benzer ilkelere Avrupa Parlamentosu tarafından kabul edilen "Avrupa Doğru İdari Davranış Yasası"nda da yer verilmiştir.

43. Söz konusu ilkeler yönünden yapılan değerlendirme neticesinde; idareden istenilen bilgi ve belgelerin Kurumumuza süresi içinde gönderildiği ve bu bakımdan "makul sürede karar verme" ilkesine uyulduğu; bununla birlikte Kurumumuza gönderilen yazılarda bazı hususların açıklığa kavuşturulmadığı; ayrıca başvurana verilen cevaplarda çelişkili hususlara yer verildiği anlaşıldığından "dürüstlük", "hesap verilebilirlik" ve "şeffaflık" **ilkelerine uyulmadığı** anlaşılmış olup, idareden bundan böyle bu ilkelere de uyması beklenmektedir.

IV. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAL MEVZUAT

A. Dava Açma Süresinin Yeniden Başlaması

44. 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 17 nci maddesinin sekizinci fıkrasına göre Kamu Denetçiliği Kurumuna dava açma süresi içinde yapılan başvuru, işlemeye başlamış olan dava açma süresini durdurmakta olup, anılan Kanunun 21 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca tavsiye kararı üzerine otuz gün içinde herhangi bir işlem tesis edilmez veya eylemde bulunulmaz ise durmuş olan dava açma süresi kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır.

B. Yargı Yolu

45. 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının "Temel hak ve hürriyetlerin korunması" başlıklı 40 ıncı maddesinin ikinci fıkrasında "*Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır.*" hükmü yer almakta olup, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca ilgili idarenin işlemine karşı 60 günlük dava açma süresinden arta kalan süre içinde Ankara İdare Mahkemesine yargı yolu açıktır.

V. KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçe ve dosya kapsamına göre **BAŞVURUNUN KABULÜ ile;**

1. Kesilerek krediye dönüştürülen bursun geri ödenmesi işleminin iptali hususunda **GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI YÜKSEK ÖĞRENİM KREDİ VE YURTLAR KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NE,**

2. Anayasa'nın 42 nci maddesinde yer alan "kimse eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz" hükmünden hareketle, gerekli kriterler belirlenerek örgün öğretime devam edebilecek nitelikteki hükümlü ve tutuklulara burs ve kredi tahsis edilmesi için ilgili mevzuatta makul sürede yeni bir düzenlemeye gidilmesi hususunda **MALİYE BAKANLIĞI, MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI VE GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI YÜKSEK ÖĞRENİM KREDİ VE YURTLAR KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NE TAVSİYEDE BULUNULMASINA,**

6328 sayılı Kanununun 20 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, merciince bu karar üzerine tesis edilecek işlem ya da tavsiye edilen çözümün uygulanabilir nitelikte görülmediği takdirde gerekçesinin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,

Bu kararın **ŞİKÂYET BAŞVURUCUSUNA** ve gereği için **MALİYE BAKANLIĞI'NA, MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI'NA ve GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI YÜKSEK ÖĞRENİM KREDİ VE YURTLAR KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NE** de tebliğine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisi'nce karar verildi.

e-imzalıdır

Şeref MALKOÇ
Kamu Başdenetçisi